herpy

VARANER

Varanus doreanus

Varanus doreanus er en stor, kraftig regnskogsvaran fra Ny-Guinea og nordligste Australia, med gråblå kropp og en lyseblå hale med svarte bånd. Erfaringen med stell og avl er svært liten, og flere av tallene er lånt fra nære slektninger.

Familie: Varanidae Engelsk: Bluetail monitor Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**100-135 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**300 × 150 × 150 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-33 °C**
Varmeplass	**40-45 °C**
Temperatur, natt	**24-26 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vann	**Vanndel**
Vanntemperatur	**26-28 °C**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter og virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**4-9 egg**
Inkubasjon	**164-166 dager** ved 29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Varanus doreanus er en kraftig varan med stort, buet hode og sterke lemmer. Grunnfargen er gråbrun til blågrå, og på nakke, rygg og ben sitter tverrgående rader av svarte flekker med lys midte. Strupen er hvitaktig med mørk marmorering, tungen er lys, og halen er sammentrykt fra sidene med en tydelig dobbel kjøl. Halen er lyseblå med svarte tverrbånd, og det er den som har gitt arten det engelske navnet. Hos voksne dyr blekner det blå, og unge dyr har et mer kontrastrikt mønster enn gamle.

Arten ble beskrevet i 1874 av A. B. Meyer etter dyr fra den nordvestlige delen av Ny-Guinea. I omkring 120 år ble den regnet som en del av *Varanus indicus*, og dyrene gikk blant annet under navnet *V. indicus kalabeck*. Først i 1994 ble den gjeninnsatt som selvstendig art. Den hører til gruppen rundt *V. indicus* i undersslekten *Euprepiosaurus*, men utgjør sammen med *Varanus finschi*, *Varanus semotus* og *Varanus yuwonoi* sin egen artsgruppe. Typeeksemplaret ble ødelagt under 2. verdenskrig, og et nytt ble utpekt i 1994. *V. doreanus* ligner *V. indicus* og *Varanus jobiensis* så mye at dyr i handelen og i museer lenge har blitt forvekslet. Lys tunge, marmorert strupe og blå hale er de mest brukbare kjennetegnene.

Totallengden er normalt opptil rundt 135 cm, men enkelte dyr blir større. Hanner kan nå 154 cm (snute-kloakk-lengde 63 cm og hale 91 cm), og ved en snute-kloakk-lengde på 84 cm er totallengden over 174 cm. Størrelse ved kjønnsmodning og voksenvekt er ikke kjent, så størrelsesintervallet i faktaboksen er et anslag.

Temperamentet er ikke beskrevet. Arten er en av de sjeldneste varanene i zoologiske hager (færre enn ti dyr på verdensbasis), men sees jevnlig i handelen. Regn med et sterkt, raskt og forsvarsvillig dyr til det motsatte er bevist.

Et voksent dyr krever et eget rom eller et stort hjemmebygd terrarium, daglig oppmerksomhet og et fôrbudsjett til hele byttedyr som mus, rotter og fisk. Levetiden er ikke kjent, men som hos beslektede varaner er det en forpliktelse på et tiår eller mer.

Utbredelse og leveområde

Varanus doreanus finnes på hele Ny-Guinea, både i den indonesiske delen (Papua) og i Papua Ny-Guinea, og på noen av øyene rundt. De mest kjente lokalitetene ligger i den nordvestlige delen av Ny-Guinea, der typeeksemplaret ble samlet inn, og i Milne Bay i sørøst. På 1990-tallet kom de første tegnene på at arten også lever på det australske fastlandet, og det er siden bekreftet: den finnes på den nordligste spissen av Cape York-halvøya og i fjellene lenger sør, blant annet Iron Range, McIlwraith Range og Kawadji-Ngaachi Range.

Opplysninger fra Bismarck-øygruppen, blant annet Ny-Britannia, må tas med forbehold, fordi arten er blitt forvekslet med beslektede arter der. Øyer som Biak, Salawati og Waigeo nevnes også. Funnene stammer fra lavlandet og opp til minst omkring 450 m høyde.

> **Naturlig utbredelse:** Indonesia, Papua Ny-Guinea og Australia.

LEVEOMRÅDE

Arten er knyttet til regnskog. På Cape York holder den seg dypt inne i halvt løvfellende regnskog og kommer bare ut i åpen eukalyptusskog innenfor 50 m fra regnskogen. På Ny-Guinea lever den i regnskog, ofte ved tørre elveleier og langs vassdrag. Den bruker både skogbunnen og trærne, klatrer minst 10 m opp langs stammene og plyndrer trolig fuglereir og egg.

Klimaet er varmt hele året. På den nordlige delen av Cape York ligger dagstemperaturen typisk på 27-33 °C, og det faller i gjennomsnitt omkring 1.700 mm regn i året, mest i monsunen fra desember til april. Resten av året er tørt.

I naturen spiser arten krypdyr, egg (særlig skilpaddeegg) og insekter, blant annet biller, og trolig også fugleunger og fuglegg. *Varanus indicus* lever i samme område, men på Cape York er den bare sett i mangrove og kystnær skog, ikke inne i regnskogen, der *Varanus doreanus* holder til. Hanner kjemper reist på bakbena, og unge dyr blir tatt av slangen *Aspidites melanocephalus*.

Stell

TERRARIET

Varanus doreanus trenger et stort terrarium med et vannbasseng der den kan svømme og dykke. Målene bygger på artens størrelse og levevis og på den beslektede *Varanus melinus*.

Et voksent dyr på 100-135 cm trenger et rom eller et stort hjemmebygd terrarium på minst 300 × 150 × 150 cm (lengde × bredde × høyde). Et par trenger enda mer plass og et terrarium som kan deles i to; for *V. melinus* passer 400 × 100 × 150 cm. Høyden er viktig fordi arten klatrer, og bunnarealet skal gi plass til å løpe.

Unger kan starte i et glassterrarium på omkring 100 × 50 × 60 cm, men de vokser raskt og må ha et større terrarium i løpet av første eller andre år. Planlegg det store terrariet fra starten, og kjøp ikke et lite.

Innred med dypt, fuktholdende bunnsubstrat som grov bark, jord og løv i minst 20-30 cm, slik at dyret kan grave og sove nedgravd. Sørg for mange skjul i flere høyder, korkrør og tykke greiner til klatring og en stor, stabil soleplass. En vannbeholder som dyret kan svømme og dykke i, er nødvendig, fra rundt 70 liter opp til et basseng på 120 cm i diameter og 80 cm i dybden. Lag en eggleggingskasse med fuktig jord og sphagnum.

Alle varmekilder må være skjermet, så dyret ikke kan brenne seg, og dørene må kunne låses. Varaner kan åpne enkle låser og løfte løse lokk. Ventilasjonen må være god, men luftfuktigheten må kunne holdes.

TEMPERATUR

Temperaturene for *Varanus doreanus* er lånt fra *Varanus melinus* i samme artsgruppe. På Cape York ligger dagtemperaturen på 27-33 °C året rundt.

Om dagen skal det være 26-33 °C i terrariet, med en soleplass på 40-45 °C. Det er overflatetemperaturen på soleplassen målt med et IR-termometer, ikke lufttemperaturen. Det skal være en stor gradient, slik at dyret kan velge mellom en varm og en kjølig ende og trekke seg unna varmen. Nattemperaturen er ikke kjent; et lite fall til 24-26 °C passer. Vannet bør holdes på minst 27 °C. Til oppvarming brukes halogen- eller HQI-lamper, alltid skjermet. Keramiske varmeelementer gir ikke lys, og varaner merker ikke alltid hvor varme de er.

Et dyr som oppholder seg på solplassen i flere timer og ikke vil spise, er for kaldt. Et dyr med åpen munn som søker ned i vannet, er for varmt.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten lever i regnskog med rundt 1.700 mm regn i året på Cape York og mer i deler av Ny-Guinea. Hold luftfuktigheten på 60-80 % som hos beslektede regnskogsvaraner. Spray terrariet daglig, og hold bunnen fuktig, men ikke våt. En tørr, støvete bunn gjør hudskiftet vanskelig, og en konstant våt bunn gir sopp og hudproblemer.

Vannbassenget gir ekstra fukt, og dyret drikker av det. Skift vannet ofte, fordi varaner ofte tømmer tarmen i vannet.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og bruker soleplasser, så UVB anbefales, og Ferguson-sone 3 passer. Bruk et T5-rør i full lengde eller en kvikksølv- eller metallhalogenlampe over soleplassen i en avstand som gir en UV-indeks på cirka 3-5 ved dyrets rygg, og la en stor del av terrariet ligge i skygge. Bytt rørene hver 12. måned.

Hold lyset på 12 timer i døgnet og mørkt om natten. Et fullspektrumlys med høy Ra over planter og solplass gjør terrariet lysere og dyret mer aktivt.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

I naturen spiser *Varanus doreanus* krypdyr, egg (særlig skilpaddeegg) og insekter som biller, og trolig også fugleunger. I terrariet passer store insekter, mus, fisk og krabber. Rytmen er lånt fra *Varanus melinus*: hele byttedyr én gang i uken og insekter innimellom.

- Voksne dyr: én gang i uken en hel mus, en liten rotte, en kyllingunge eller fisk, og dessuten gresshopper, sirisser eller andre store insekter, med noen dager mellom hvert måltid. Krepsdyr som krabber kan gis som avveksling.
- Unger: gresshopper og sirisser annenhver dag, og babymus innimellom. Gi fôret med pinsett, så alle får like mye.
- Hele byttedyr dekker normalt behovet for kalk. Til insekter brukes kalk med D3, og av og til et vitaminprodukt.

Fedme er en risiko, særlig hvis gnagere blir hovedføde. Hold dyret slankt, og vei det jevnlig. En variert kost med mange insekter og fisk er bedre enn mus hver uke.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Voksne dyr er kraftige og raske og kan gi alvorlige skader. Et bitt fra en varan på en meter eller mer kan gå dypt, klørne er skarpe og kan flå huden, og halen brukes som pisk. Temperamentet hos tamme dyr av *Varanus doreanus* er ikke beskrevet, så behandle et voksent dyr med stor respekt, og bruk hansker eller et håndkle til du kjenner dyret.

Gi nye dyr to til fire uker i fred før du begynner å røre dem. Beveg deg rolig, snakk lavt, og la dyret komme til deg. Fôring med pinsett og senere fra hånden kan skape tillit. Hold øktene korte. Et stresset dyr freser, blåser seg opp, slår med halen og sperrer opp munnen; stopp da, og la dyret falle til ro.

Varaner kan bære salmonella. Vask hendene grundig etter berøring av dyr, terrarium og vann, og la ikke små barn eller svekkede personer røre dyret.

Hold dyrene enkeltvis. Hos den beslektede *Varanus melinus* kan gruppehold ende med dødelige bitesår. Et par kan prøves hvis terrariet er svært stort og kan deles med en skillevegg, men hannene slåss om hunner og territorier.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alder og vekt ved kjønnsmodning er ikke kjent for *Varanus doreanus*. Hos *Varanus melinus* kan det gå rundt sju år før et par får det første kullet. Hos *V. melinus* blir hannen tydelig større enn hunnen, og de største kjente *V. doreanus* er hanner med kraftig hode. Kjønnet er vanskelig å se, og sondering virker ikke sikkert på varaner, fordi hunnene har lignende lommer ved halerota. Sikker kjønnsbestemmelse krever endoskopi, ultralyd eller røntgen hos en veterinær med krypdyrerfaring.

PARRING

Parringen er ikke beskrevet for *Varanus doreanus*. Hos *Varanus melinus* er den ikke bundet til årstiden: den utløses når hannen settes inn til hunnen, og paret skilles igjen etter cirka to uker.

Bruk et svært stort terrarium med skillevegg, der dyrene kan holdes atskilt og bare settes sammen under tilsyn. Hos beslektede varaner kan dyr som settes sammen, dø av bitesår. Hos *V. melinus* ses drektigheten lettere på en voldsom appetitt enn på kroppen. Gi drektige hunner rikelig med fôr og kalk.

EGGLEGGING OG KULL

Kullstørrelsen er ikke kjent for *Varanus doreanus*. Faktaboksens 4-9 egg er lånt fra *Varanus melinus*, der hunnen kan legge kull med rundt tre måneders mellomrom, og er en rettesnor, ikke en fasit.

Gi hunnen en eggleggingskasse på 80 × 50 × 25 cm eller større, halvt fylt med fuktig torv, løv og sphagnum, så hun har et sted å grave. Uten en passende kasse kan hun holde eggene tilbake, noe som er livsfarlig. En hunn som graver urolig, nekter mat og blir tykk, er sannsynligvis drektig. Følg med på appetitt og vekt.

INKUBASJON

Inkubasjonen av *Varanus doreanus* er lånt fra *Varanus melinus*: i en blanding av vermikulitt og sand (2:1) klekkes eggene etter 164-166 dager ved 29 °C.

Legg eggene oppå substratet uten å snu dem, og dekk eggeboksen med plastfolie slik at luften holdes mettet med fukt. Ta av folien minst én gang i uken for å lufte. Egg uten utvikling kan fjernes etter noen dager, men enkelte egg kan inneholde døde fostre. Ruingen tar over fem måneder, så vær tålmodig, og åpne ikke eggene for tidlig.

OPPDRETT AV UNGER

Oppdrettet av *Varanus doreanus* er lånt fra *Varanus melinus*, der nyklekte unger veier rundt 33-35 g og måler 27-28 cm totalt. Hold dem i glassterrarier med greiner, korkrør, planter og drikkekar, og spray daglig.

Tilby sirisser etter fire-fem dager; ungene tar dem ofte først etter den tiende dagen. Noen uker senere kommer babymus til, og deretter består kosten av sirisser og gresshopper hver andre dag og babymus av og til. Ungene er grådige, og man må passe på at de ikke blir overfôret, så fôr hver for seg med pinsett. Noen vokser raskere enn andre. Skill dem hvis de blir aggressive, og regn med at de vokser ut av ungeterrariet i løpet av kort tid.

Helse og vanlige feil

Sykdommer hos *Varanus doreanus* er ikke særskilt beskrevet. Følgende gjelder generelt for varaner i fangenskap:

- Parasitter og stress hos viltfangede eller farmede dyr. Dyr i handelen er trolig for det meste viltfangede på Ny-Guinea, og oppdrett i fangenskap er ikke dokumentert. Hold et nytt dyr i karantene i minst seks uker, og få en veterinær til å undersøke avføringsprøver for innvollsorm og andre parasitter.
- For lite varme eller UVB gir svekket immunforsvar, dårlig appetitt og beinsykdom. Mål solplassens overflatetemperatur med et IR-termometer.
- Fedme og fettlever hvis dyret får for mange gnagere og for lite mosjon.
- Hudskifteproblemer ved for tørr luft: rester på tær og hale. Gi en fuktig skjulekasse og bad.
- Lungebetennelse og munnbetennelse ved kulde og for våt bunn, med snørr, fresing og pust gjennom munnen.
- Bittskader mellom dyr hvis de holdes sammen, og brannskader fra uskjermede lamper.
- Salmonella kan smitte til mennesker, så vask hendene etter berøring av dyr, terrarium og vann.

Kontakt en veterinær med erfaring på krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser på et par uker, har hevelser, snørr eller svekkede lemmer.

Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.